ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

Հաստատված է
Հայաստանի Հանրապետության
կենտրոնական բանկի խորհրդի
28.08.2020 թ. թիվ 136Ա որոշմամբ

ԴՐԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

(2019 թ. 3-րդ եռ. - 2020 թ. 2-րդ եռ.)

2020 թվականի 3-րդ եռամսյակին նախորդող մեկ տարվա ընթացքում ՀՀ-ում պահպանվել է ցածր գնաճային միջավայր: Այն հիմնականում պայմանավորվել է թե՛ ձևավորված թույլ պահանջարկով և թե՛ առաջարկի գործոններով: Այսպես. 2019 թ. երկրորդ կիսամյակում Կառավարության կողմից իրականացվել է սպասվածից ավելի զսպող հարկաբյուջետային քաղաքականություն և արտաքին աշխարհից փոխանցվել են գնանկումային ազդեցություններ, ինչը մասամբ մեղմվել է մասնավոր սպառման համեմատաբար բարձր աճով: Տարվա երկրորդ կեսին ցածր գնաճի ձևավորմանը նպաստել են նաև մի շարք ապրանքային շուկաներում մրցակցային դաշտի փոփոխությունների և պահանջարկի՝ կարճաժամկետ սպառման ապրանքների շուկայից դեպի երկարաժամկետ սպառման ապրանքների շուկա կառուցվածքային տեղաշարժի ազդեցությունները: 2020 թ. սկզբից Նոր կորոնավիրուսի համավարակի բռնկումն ու աշխարհում դրա արագ տեմպերով տարածումը համախառն պահանջարկի թուլացման և գնանկումային դրսևորումների աննախադեպ մեծ ալիք բարձրացրեցին: Գնանկումային ճնշումները չեզոքացնելու և գնաճը կանխատեսվող 3 տարվա հորիզոնում նպատակային ցուցանիշին մոտեցնելու նպատակով՝ ԿԲ-ն նշված ժամանակահատվածում ավելացրել է դրամավարկային քաղաքականության խթանման չափը՝ իջեցնելով վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը 1.25 տոկոսային կետով, որից 0.75 տոկոսային կետը՝ միայն 2020 թ. երկրորդ եռամսյակում:

1. ԴՐԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

Հաշվետու ժամանակահատվածի համար, համաձայն 2019 թվականի երրորդ եռամսյակի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի, կանխատեսվում էր ցածր գնաճային միջավայր՝ պայմանավորված սպասվող թույլ համախառն պահանջարկով: Վերջինս էլ իր հերթին կրելու էր իրականացվելիք զսպողական հարկաբյուջետային քաղաքականության և արտաքին աշխարհում պահպանվող ցածր գնաճային միջավայրից փոխանցվող ազդեցությունները: Այս պայմաններում Կենտրոնական բանկը շարունակելու էր պահպանել խթանող դրամավարկային քաղաքականության դիրքը՝ առաջնորդվելով գնաճի աստիճանական վերականգնման նախապատվությամբ: Նման քաղաքականության ներքո 12-ամսյա գնաճը կարճաժամկետում դեռևս պետք է պահպանվեր ցածր մակարդակում, իսկ միջնաժամկետում՝ մոտենար և կայունանար նպատակային 4% ցուցանիշի շուրջ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում դրսևորված գնանկումային զարգացումների հետևանքով հիմնականում ձևավորվել է սպասվածից ցածր գնաճային միջավայր և 12-ամսյա գնաճը շեղվել է ծրագրված ուղեգծից՝ ներքևի ուղղությամբ: Շեղումը պայմանավորվել է այդ ժամանակահատվածում դրսևորված ինչպես պահանջարկի, այնպես էլ առաջարկի գործոններով: Այսպես. 2019 թվականի երկրորդ կիսամյակում Կառավարության կողմից իրականացվել է սպասվածի համեմատությամբ առավել զսպողական հարկաբյուջետային քաղաքականություն: Այդուհանդերձ, այդ ժամանակահատվածում արձանագրվել է ներքին պահանջարկի սպասվածից բարձր աճ՝ ի հաշիվ մասնավոր

սպառման բարձր աճի, ինչն էլ իր հերթին պայմանավորվել է իրականացված խթանող դրամավարկային քաղաքականության ներքո ֆինանսական համակարգի կողմից տնտեսությանը տրամադրված սպառողական վարկերի համեմատաբար մեծածավալ ավելացմամբ: 2019 թ. երկրորդ կիսամյակում գնաճի զսպմանը նպաստել են նաև որոշ առաջարկի գործոններ, ինչպիսիք են ներքին գների վրա արտաքին աշխարհում ձևավորված ցածր գների փոխանցվող ազդեցությունը, տնտեսության ոչ արտահանելի հատվածում ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության աճը և ապրանքային շուկաներում շարունակաբար ավելացող մրցակցությունը, ինչը փոխում է կազմակերպությունների գնագոյացման վարքագիծն ու նվազեցնում դրանց հավելադիրները: Ելնելով դրանից՝ ԿԲ-ն վերանայել է գնաճի եռամսյակային կանխատեսումները և վերականգնման ուղեգիծը:

ՀՀ ԿԲ կանխատեսումների համաձայն՝ կարճաժամկետում կպահպանվի ցածր գնաճային միջավայր, իսկ միջնաժամկետում այն կավելանա, և կանխատեսվող հորիզոնի վերջում 12-ամսյա գնաճը կկայունանա նպատակային ցուցանիշի շուրջ

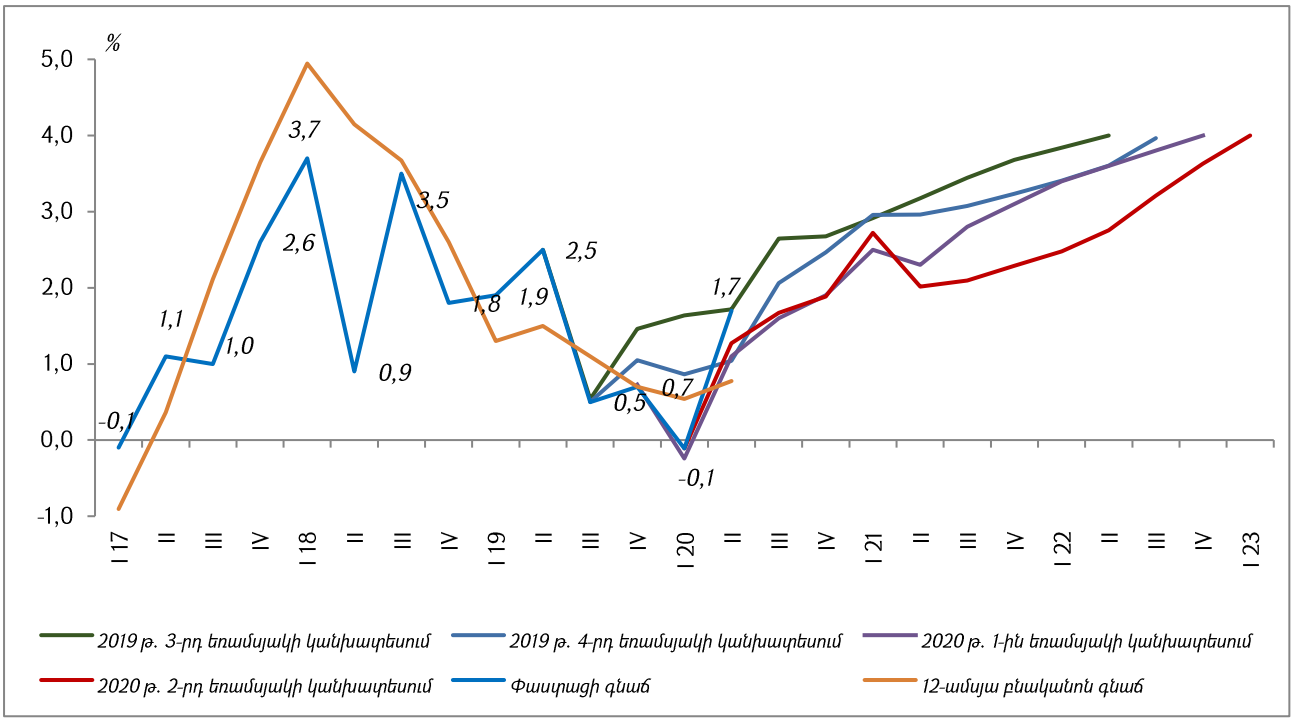

2020 թ. առաջին կիսամյակում գնաճային զարգացումներն ընթացել են գերազանցապես տարեսկզբից աշխարհի մի շարք երկրներում բռնկված Նոր կորոնավիրուսի (COVID-19) համավարակի ազդեցության ներքո: ՀՀ-ում, ինչպես և աշխարհի մեծաթիվ երկրներում, այն արագ տեմպերով տարածվել է մարտի առաջին կեսին՝ սկզբնական շրջանում արտահայտվելով համախառն առաջարկի և պահանջարկի միաժամանակյա կրճատմամբ, որն էական ազդեցություն չի ունեցել գնաճի ընթացիկ զարգացումների վրա: Երկրորդ եռամսյակում, չնայած իրականացված խթանող հարկաբյուջետային քաղաքականությանը, համավարակով պայմանավորված անորոշությունների պարագայում դիտարկվել է ներքին և արտաքին պահանջարկի թուլացում, որի հետևանքով գնաճային միջավայրը շարունակել է մնալ ցածր:

Հաշվետու ժամանակահատվածում, հաշվի առնելով առկա ցածր գնաճային իրավիճակը և պահպանվող թույլ համախառն պահանջարկը, ՀՀ ԿԲ-ն վարել է խթանող դրամավարկային քաղաքականություն՝ շարունակելով նախապատվությունը տալ գնաճի աստիճանական վերականգնմանը, քանի որ, ըստ ԿԲ գնահատման, ձևավորված մակրոտնտեսական իրավիճակում ցածր գնաճը նպաստում էր երկարաժամկետ գնաճային սպասումների խարսխմանը և ԿԲ կողմից իրականացվող դրամավարկային քաղաքականության նկատմամբ հասարակության վստահության աճին: Հաշվետու մեկ տարվա ընթացքում ԿԲ-ն իջեցրել է վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը ընդհանուր հաշվով 1.25 տոկոսային կետով, որից 1 տոկոսային կետը՝ պայմանավորված համավարակի տարածման պայմաններում ձևավորված բարձր անորոշության ներքո արտաքին ու ներքին պահանջարկի դանդաղ վերականգնման սպասումներով:

Միևնույն ժամանակ, արձագանքելով դրամային իրացվելիության պահանջարկի էական աճին և դրա արդյունքում ՊՊ շուկայում տոկոսադրույքների որոշակի բարձրացմանը՝ ԿԲ-ն իր հիմնական գործիքի միջոցով համակարգ է ներարկել անհրաժեշտ ծավալի դրամային իրացվելիություն, ինչի արդյունքում կարճաժամկետ տոկոսադրույքները ձևավորվել են ԿԲ քաղաքականության տոկոսադրույքի շուրջ: Հաշվետու ժամանակահատվածում ԿԲ-ն մշտապես ֆինանսական շուկային ազդակ է հաղորդել նաև այն մասին, որ կանխատեսվող մակրոտնտեսական զարգացումների պարագայում խթանող պայմանները կպահպանվեն անհրաժեշտ երկար ժամանակահատվածում՝ միջնաժամկետում գնաճի նպատակի իրագործման համար:

2. ԳՆԱՃԸ ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

2019 թվականի երրորդ եռամսյակին հաջորդող մեկ տարվա ընթացքում 12-ամսյա գնաճը պահպանվել է ցածր մակարդակում և ցուցաբերել որոշակի տատանողականություն՝ պայմանավորված առավելապես գյուղմթերքի գների փոփոխություններով: Մասնավորապես, 2019 թ. երկրորդ կիսամյակում և արդեն 2020 թ. սկզբին սեզոնային ապրանքների գների անկումը, ընդհանուր առմամբ, բացասական նպաստում է ունեցել գնաճին, ինչի արդյունքում վերջինս նվազել է՝ մարտին կազմելով տ/տ -0.1%: 2020 թ. երկրորդ եռամսյակում արձանագրվել է գնաճի որոշակի վերականգնում, որը կրկին արդյունք է սեզոնային գյուղմթերքի՝ հատկապես մրգի գների բարձրացման: Միևնույն ժամանակ, բնականոն գնաճի 12-ամսյա ցուցանիշը փոքր-ինչ նվազել է և 2020 թ. հունիսի դրությամբ կազմել շուրջ 0.8%, իսկ կարգավորվող ծառայությունների սակագների և սեզոնային պարենային ապրանքների աճը՝ համապատասխանաբար տ/տ 1.5% և 7.9%: Սեզոնային պարենային ապրանքների գների փոփոխությանը նպաստել են «Բանջարեղեն» և «Միրգ» ապրանքախմբերի գների համապատասխանաբար տ/տ 4.6% և տ/տ 14.2% աճերը և «Ձու» ապրանքախմբի գների տ/տ 19.2% անկումը: Բնականոն գնաճը հիմնականում պայմանավորվել է «Հացաբուլկեղեն և ձավարեղեն», «Ալկոհոլային խմիչքներ» և «Ծխախոտային արտադրատե-

սակներ» ապրանքախմբերի գների համապատասխանաբար տ/տ 3.49%, 11.98% և 8.78% աճով, «Ամբուլատոր», «Հիվանդանոցային» և «Կրթություն» ծառայությունների սակագների՝ համապատասխանաբար տ/տ 2.87%, 1.8% և 3.57% աճով, ինչպես նաև «Միս», «Շաքարավազ» և «Վառելիք» ապրանքախմբերի գների՝ համապատասխանաբար տ/տ 3.35%, 5.25% և 5.59% անկումով: «Ծխախոտային արտադրատեսակներ» և «Ալկոհոլային խմիչքներ» ապրանքախմբերի գների աճը շարունակում է կրել տարեսկզբին ակցիզային հարկի դրույքաչափերի փոփոխության գնաճային ազդեցությունը: Հարկ է նշել, որ 2020 թվականի սկզբին որոշ ապրանքախմբերի մաքսային դրույքաչափերի փոփոխության գնաճային ազդեցությունը, ինչպես և գնահատվում էր, կազմել է շուրջ 0.2 տոկոսային կետ:

Աղյուսակ 1

Ապրանքախմբի անվանումը	**Կշիռներ**	**12-ամսյա գնաճ**	**Նպաստումը տ/տ գնաճին**
Բնականոն գնաճ	**72.7**	**0.78**	**0.57**
Հացաբուլկեղեն և ձավարեղեն	7.73	3.49	0.27
Միս	9.58	-3.35	-0.32
Յուղեր և ճարպեր	2.37	-0.31	-0.01
Շաքարավազ	0.53	-5.25	-0.03
Ալկոհոլային խմիչքներ	2.79	11.98	0.33
Ծխախոտային արտադրատեսակներ	1.39	8.78	0.12
Հագուստ	2.45	1.38	0.03
Կոշիկ	1.32	3.12	0.04
Դեղագործական ապրանքներ, բժշկական սարքավորանք և սարքեր	4.62	1.32	0.06
Վառելիք	5.29	-5.59	-0.3
Օդային մարդատար տրանսպորտի ծառայություն	0.48	-13.66	-0.07
Կրթություն	3.14	3.57	0.11
Հիվանդանոցների ծառայություններ	2.66	1.80	0.05
Ամբուլատոր ծառայություն	2.37	2.87	0.07
Սեզոնային պարենային ապրանքներ	**11.47**	**7.90**	**0.91**
Ձու	1.15	-19.19	-0.22
Մրգեր	4.19	14.19	0.59
Բանջարեղեն	6.13	4.63	0.28
Կարգավորվող ծառայություններ	**15.88**	**1.51**	**0.24**